

Parametrická a obecná rovnice přímky a roviny

Přímka je dokonale rovná, neomezená (nekonečná) křivka.

Vektor $\vec{v} = B - A$ se nazývá směrový vektor přímky AB

Parametrické vyjádření přímky: $\vec{X} = A + t\vec{v}$, kde A je (libovolný) bod na přímce p , $\vec{v}$ je směrový vektor přímky p a $t \in \mathfrak{R}$ je parametr.

Parametrické vyjádření roviny: $\vec{X} = A + t\vec{v} + s\vec{u}$, kde A je (libovolný) bod na rovině r , $\vec{v}$ a $\vec{u}$ jsou směrové vektory roviny r a $t \in \mathfrak{R}$ a $s \in \mathfrak{R}$ jsou parametry.

1 Příklady

- Zjistěte zda směrový vektor $\vec{v}$ je směrovým vektorem přímky AB a zakreslete
  - $A[1, 3], B[-1, 5], \vec{v}_1 = (1, 2), \vec{v}_2 = (-2, 2)$
  - $A[2, -3], B[1, -6], \vec{v}_1 = (-3, 9), \vec{v}_2 = (-2, 2)$
- Zvolte parametr s tak, aby vektor $\vec{v}$ byl směrovým vektorem přímky AB
  - $A[1, 3], B[1, -2], \vec{v} = (3, s)$
  - $A[-1, 1], B[2, 3], \vec{v} = (1 + s, 2 - s)$
- Zjistěte zda bod C leží na přímce AB
  - $A[1, 2], B[1, -3], C[5, 0]$
  - $A[3, 1], B[1, 5], C[-1, 2]$
- Zjistěte zda bod $X[-1, -1, 3]$ leží v rovině dané body $A[1, 2, -1] B[3, 1, 1] C[-1, 1, 0]$.
- Napište parametrické vyjádření roviny $A[1, 0, 1] B[1, 2, 3] C[2, 3, -1]$.

Normálový vektor je vektor kolmý ke směrovému vektoru přímky.

Obecná rovnice přímky: $ax + by + c = 0$. Kde a, b, c jsou nenulová čísla a x, y jsou souřadnice bodů na dané přímce.

Obecná rovnice roviny: $ax + by + cz + d = 0$. Kde a, b, c, d jsou nenulová čísla a x, y, z jsou souřadnice bodů v dané rovině.

2 Příklady

- Napište obecné vyjádření přímky $A[1, 1, 4] B[-1, 2, 1] C[0, -1, 0]$.
- Napište rovnici přímky danou bodem $R[2, 3]$ a rovnoběžnou s přímkou $x - 3y + 2 = 0$.
- Napište obecné vyjádření roviny $A[1, 1, 4] B[-1, 2, 1] C[0, -1, 0]$.

Vzdálenost bodu od přímky a roviny, vzájemná poloha přímek a rovin, úhel dvou přímek a rovin

Vzdálenost d bodu X od přímky p v rovině, kde $B[x_1, x_2]$ a $p : ax + by + c = 0$ vypočteme tímto vzorcem:

$$d = \frac{|ax_1 + bx_2 + c|}{\sqrt{a^2 + b^2}}$$

Vzdálenost d bodu X od přímky p v prostoru: určíme kolmou spojnicí přímky s bodem, jeho patu P na přímce p a pak délku úsečky $|XP|$

Vzájemná poloha přímek:

1. Rovnoběžné (speciální případ totožné): shodný (rovnoběžný) směrový vektor
2. Kolmé: vzájemně kolmé směrové vektory
3. Různoběžné: směrové vektory svírají libovolný úhel, které není $z * 90^\circ$, kde $z \in Z$

Vzájemnou polohu dvou přímek určíme z úhlu α svírající směrové vektory obou přímek ($\cos \alpha = \frac{|\vec{x} \cdot \vec{y}|}{|\vec{x}| |\vec{y}|}$)

3 Příklady

1. Určete průsečík přímek:

$$\begin{aligned} p : \quad x &= 3 - 2t & (1) \\ \quad y &= -1 + t \\ q : \quad 4x - y + 5 &= 0 \end{aligned}$$

2. Určete vzdálenost d bodu $A[-3, 1]$ a přímky $p : 2x + y - 2 = 0$

Opakování

1. Proč existují různé soustavy souřadnic?
2. Je-li transformace mezi kartézskou a sférickou soustavou souřadnic dána vztahy

$$\begin{aligned} x &= r \cos \phi & (2) \\ y &= r \sin \phi \end{aligned}$$

, určete koordináty těchto bodů v kartézské soustavě souřadnic:

- A. $A = [2, 0]$
B. $B = [3, \pi/3]$
3. Vypočítejte vzdálenost bodů A a B (délku úsečky AB)
A. $A[2, 0], B[0, 3]$
B. $A[-1, 3], B = [1, 3]$
4. Vytvořte vektor $\vec{u}$ lineární kombinací $\vec{u} = 2\vec{a} - 3\vec{b}$
A. $\vec{a} = (2, 0), \vec{b} = (0, 3)$
B. $\vec{a} = (11, 10), \vec{b} = (2, -2)$

Domácí úkol

1. Napište obecnou rovnici přímky p :

$$\begin{aligned}x &= 1 - t \\y &= 2 + 3t\end{aligned}$$

2. Určete průsečík přímek p, q :

$$\begin{aligned}p &: 3x + 5y - 11 = 0 \\q &: -2x + 3 + 1 = 0\end{aligned}$$

3. Vypočítejte odchylku přímek p, q :

$$\begin{aligned}p &: x = 1 + t \quad y = 2 + 3t \\q &: 2x + y - 1 = 0\end{aligned}$$